

Werkplan 2006

Taskforce ‘Vrouwen, Veiligheid en Conflict’



“Rolling document”



Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Regulier beleid van betrokken departementen	7
1.1 Ministerie van Defensie	8
1.2 Ministerie van Buitenlandse Zaken.....	11
1.3 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties	14
1.4 Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid/ Directie Coördinatie Emancipatiebeleid	15
2. Activiteiten van de Taskforce.....	18
2.1 Het opstellen van een knelpuntenanalyse.....	19
2.2 1325 Award (voorheen de aanmoedigingsprijs “gender en conflict”).....	20
2.3 Wetenschappelijk onderzoek gender en conflict	21
2.4 Monitoren van relevante activiteiten/beleid door de Rijksoverheid.....	22
2.5 Onderzoek masculiniteit in conflict en seksueel geweld tegen mannen.....	23
2.6 Gender mainstreaming binnen de Nederlandse politie	24
2.7 Gender mainstreaming binnen de Europese Police Unit	25
3. Gerealiseerde actiepunten van de Taskforce in 2004	26
3.1 Side Event VN Commissie voor de Positieverbetering van Vrouwen.....	27
3.2 Genderexpert bij de VN in de missie UNMIK in Kosovo.....	28
3.3 Genderforce.....	29
3.4 Conferentie Vrouwen, Veiligheid en Conflict onder het EU -voorzitterschap.....	31
3.5 Bijeenkomst met relevante NGO's	32
3.6 Psychosociaal herstel van vrouwen.....	33
Bijlage 1: Instellingsbesluit	34
Bijlage 2: Voorstelrondje	38
Bijlage 3: Conclusies conferentie EU-voorzitterschap 2004.....	40

Voorwoord

In november 2003 is de Taskforce Vrouwen Veiligheid en Conflict (VVC) enthousiast van start gegaan om op nationaal en internationaal niveau de rol van vrouwen in conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw te vergroten en onder de aandacht te brengen.

Het is ons in de afgelopen jaren duidelijk geworden dat de Nederlandse overheid met de instelling van de Taskforce VVC voor een zeer vernieuwende aanpak en insteek heeft gekozen.

De aandacht voor het thema gender in combinatie met veiligheid en conflict is niet nieuw maar toch altijd nog niet even vanzelfsprekend. De interesse van diverse Europese landen in de Nederlandse aanpak maakt duidelijk dat Nederland een van de koplopers is op dit thema.

In het afgelopen jaar heeft mijn Taskforce het thema “vrouwen, veiligheid en conflict” weer duidelijker op de kaart weten te zetten. Ik denk dan in het bijzonder aan het ambitieuze project “Genderforce” waarmee het ministerie van Defensie onlangs van start is gegaan. Het project beoogt o.a. het bevorderen van expertisebevordering aangaande genderspecten bij operationeel leidinggevend. Gender moet terug komen in praktische, korte en functiegerichte opleidingen tijdens verschillende fasen van de militaire loopbaan. Gender zal worden verankerd binnen de bestaande basis- en carrièreopleidingen voor leidinggevend. Tijdens deze opleidingen kan aandacht worden besteed aan onder andere specifieke competenties van vrouwen die deel uitmaken van een vredesmacht in relatie tot de unieke omstandigheden ter plaatse. Daarnaast zal er ook aandacht worden besteed aan problemen die zowel in de voorbereiding als tijdens de uitzending aandacht behoeven, zoals vrouwenhandel, mishandeling en verkrachting van vrouwen en meisjes.

Verder kijk ik met genoegen terug op de conferentie “Women in Conflict Situations and Peacekeeping” onder het EU-voorzitterschap van Nederland in 2004. Deze conferentie heeft er voor gezorgd dat professionals actief op de terreinen conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw (wetenschappers, vertegenwoordigers van verschillende departementen en ngo's uit binnen en buitenland) kennis en ervaringen met betrekking tot de rol van vrouwen op dit terrein, hebben uitgewisseld.

In het plan voor 2006, dat voor u ligt, kunt u lezen welke actiepunten door de Taskforce inmiddels zijn uitgevoerd en wat er in 2006 nog staat te gebeuren.

Eind 2006 zal de Taskforce VVC haar werkzaamheden beëindigen. Ik beloof u dat wij ons in 2006 wederom met veel enthousiasme inzetten voor een belangrijk thema dat ieders aandacht blijft verdienen. Eind 2006 sluiten wij onze bestaansperiode af met een slotdocument.

Annemarie Jorritsma
Voorzitter

Inleiding

Aanleiding

Dagelijks worden we op tv en in de pers geconfronteerd met beelden van oorlog en conflicten. Bij het uitbreken van gewapende conflicten zijn voor een groot deel onschuldige burgers, vooral vrouwen en kinderen, slachtoffer van geweld. Vaak worden zij van huis en haard verdreven; lopen vrouwen en meisjes extra risico om slachtoffer te worden van verkrachting en seksueel misbruik en neemt, als gevolg van mobilisatie van mannelijk militair- en politiepersoneel gedurende de oorlog en bij vredesoperaties, vrouwenhandel in het gebied toe. Voor duurzame vrede, veiligheid en de ontwikkeling is bepalend in welke mate de plaatselijke bevolking (vrouwen en mannen) betrokken is bij het voorkomen en beheersen van conflicten en zeggenschap heeft over het proces van vrede en verzoening.

Sinds een aantal jaren bestaat internationaal het besef dat vrouwen een positieve rol kunnen spelen in conflictoplossing en wederopbouw. Vrouwen en meisjes dienen niet slechts als slachtoffer te worden beschouwd, maar zijn ook actor in conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw. Ontwikkeling van gendergevoelige initiatieven en capaciteitsopbouw is gewenst; bij VN-organisaties en instituten, alsook in de VN-raden, humanitaire en vredesmissies, internationale gerechtshoven en onderzoekscommissies die betrokken zijn bij conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw.

De Vierde VN Wereld Vrouwen Conferentie in Beijing (1995) heeft het onderwerp ‘Vrouwen en gewapend conflict’ als onderdeel van het wereldwijde actieprogramma ‘Beijing Platform voor Actie’ op de internationale agenda geplaatst. De VN Veiligheidsraad nam op 31 oktober 2000 een resolutie (1325) aan over Vrouwen in conflictsituaties. Deze resolutie is gebaseerd op ondermeer het Beijing Platform voor Actie.

Na Beijing kwam de Raad van Europa met een gedocumenteerd rapport over Gender Mainstreaming en met diverse onderzoeken over vrouwen als slachtoffer van conflicten. Het Europees Parlement nam in december 2000 een resolutie aan: “De rol van vrouwen bij vreedzame conflictregeling” (2000/2025(INI)).

Inmiddels maakt het Statuut van het Internationaal Strafhof melding van mogelijke vervolging van seksueel geweld gericht tegen vrouwen; in het bijzonder verkrachting en systematische verkrachting in gewapend conflict. Daarnaast aanvaardt men procedures door het Hof die garanderen dat behandeling van dergelijke geweldsmisdrijven geschieden in een omgeving waarin vrouwen zonder angst kunnen getuigen. Speciale aandacht hierbij verdient de positie van vrouwen bij grensoverschrijdend vluchtelingenbeleid en het verschaffen van informatie over de betekenis van vrouwenrechten. Tot slot nam begin 2003 het Comité van ministers van de Raad van Europa op een ministeriële conferentie in Macedonië een resolutie en een actieprogramma aan over het gender perspectief en de rol van vrouwen en mannen in conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw.

Geconstateerd kan worden dat in de praktijk vrouwen in veel landen niet of onvoldoende deelnemen aan politieke besluitvorming en dat dit misschien wel het sterkst geldt op het terrein van vrede en veiligheid. De coördinerend bewindspersoon emancipatiebeleid deelt de zorg dat vrouwen, als gelijkwaardige burgers, nog steeds slechts in zeer geringe mate betrokken zijn bij de vredesonderhandelingen, interventies op het gebied van ordehandhaving en vrede en dat vrouwen vaak in meer dan één opzicht in onevenredige mate de gevolgen dragen van oorlog en conflictsituaties. Daarom heeft het Instituut Clingendael, in opdracht van de Directie Coördinatie Emancipatiebeleid van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, vooruitlopend op mogelijk nieuw beleid, van september 2001 tot medio 2002 een onderzoek gedaan naar de rol van vrouwen in conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw¹. Aan het instituut is het nadrukkelijke verzoek gedaan conclusies en aanbevelingen te formuleren die direct toepasbaar zijn voor de Nederlandse inzet in de (inter)nationale praktijk. Het onderzoek is begeleid door een klankbordgroep, bestaande uit

¹ “Womens roles in conflict prevention, conflict resolution and post conflict reconstruction”

vertegenwoordigers van de Ministeries van Defensie, Buitenlandse Zaken en de Directie Coördinatie Emancipatiebeleid van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De toenmalig coördinerend bewindspersoon emancipatiebeleid heeft het rapport op 5 juli 2002 aan de Tweede Kamer doen toekomen. In de aanbiedingsbrief is de oprichting van een Taskforce Vrouwen, Veiligheid en Conflict aangekondigd.

Instellen van de Taskforce VVC

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft vanuit zijn rol als coördinerend bewindspersoon Emancipatiebeleid de taak om belangwekkende onderwerpen op het gebied van emancipatie te agenderen. Hij heeft daarom, in nauwe samenspraak met de Ministers van Buitenlandse Zaken en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Staatssecretaris van Defensie het initiatief genomen om een onafhankelijke Taskforce te installeren die zelfstandig, onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, gedurende drie jaar zal opereren. De Directie Coördinatie Emancipatiebeleid van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is beleidsmatig verantwoordelijk voor de uitvoering van het VN Beijing Platform voor Actie en de Slotverklaring van de VN Speciale Algemene Vergadering Beijing + 5, alsmede de resolutie en het actieprogramma over het gender perspectief en de rol van vrouwen en mannen in conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw van de Raad van Europa en de aanbevelingen op hun terrein in het Clingendael-rapport. De ministeries van Buitenlandse Zaken en Defensie zijn beleidsmatig verantwoordelijk voor de uitvoering van VN-resolutie 1325 “Vrouwen, Vrede en Veiligheid” en aanbevelingen op hun terrein in het Clingendael-rapport.

De Taskforce heeft op nationaal en internationaal niveau de volgende taken:

- a. Het *actief bevorderen* van een optimale uitvoering van de volgende aanbevelingen uit het Clingendael-rapport:
 - Zorg voor commitment bij relevante personen die met het onderwerp te maken hebben;
 - Vergroot de expertise van het personeel binnen de departementen en in het veld (ook van lokale vrouwen en vrouwenorganisaties) door middel van training;
 - Maak instrumenten die ingezet worden gender-sensitief;
 - Besteed aandacht aan rollen van vrouwen in conflictsituaties en aan de culturele en historische achtergrond van de gebieden waar missies heengezonden worden;
 - Vergroot de rol van lokale vrouwen in conflictgebieden in de voorbereiding, implementatie en monitoring van alle activiteiten die te maken hebben met de rol van vrouwen in conflictsituaties;
- b. Het meewerken aan een krachtige uitvoering van VN-resolutie 1325 door bij te dragen aan het vergroten van de rol van vrouwen in conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw.
- c. Het *ontwikkelen of laten ontwikkelen* van ideeën en het zorgdragen voor de *uitwisseling van kennis en ervaring* ter ondersteuning van de betrokken instellingen.
- d. Het *monitoren* van de activiteiten die door de Rijksoverheid worden ondernomen om de rol van vrouwen in conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw te vergroten.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de stand van zaken van het reguliere beleid van de betrokken departementen. Dit om een totaalbeeld te schetsen van voorgenomen projecten en activiteiten voor het jaar 2006 en om aan te geven in welk breder kader de activiteiten van de Taskforce worden geïnitieerd. Daarnaast is het een van de vele taken van de Taskforce VVC om de activiteiten die door de Rijksoverheid worden ondernomen om de rol van vrouwen in conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw te vergroten, te monitoren.

In hoofdstuk twee en drie worden de activiteiten en gerealiseerde projecten van de Taskforce beschreven. In de bijlagen van dit rapport vindt u het instellingsbesluit (bijlage 1).

In bijlage 2 wordt een beeld geschetst van de professionele achtergrond van de leden van de Taskforce VVC en lichten zij hun motivatie voor deelname, affiniteit met het onderwerp gender en persoonlijke doelstellingen nader toe.

1. Regulier beleid van betrokken departementen



1.1 Ministerie van Defensie

De ministeries van Buitenlandse Zaken en Defensie zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de uitvoering van Resolutie 1325 van de VN Veiligheidsraad. Een ambtelijke werkgroep, met vertegenwoordigers uit beide ministeries, inventariseerde in 2002 in hoeverre er behoefte is aan nieuw beleid om de Resolutie 1325 goed uit te kunnen voeren. De werkgroep concludeerde dat er al op vele terreinen aandacht wordt geschonken aan vrouwen en gender thema's. Alleen op onderdelen, zo rapporteert de ambtelijke werkgroep, dient nog gewerkt te worden aan een verdere verankering van het thema gender binnen het buitenlands- en defensiebeleid. Dit gebeurt onder andere door het organiseren van meerdere interne bijeenkomsten over het thema.

In de gezamenlijke rapportage hierover aan de Tweede Kamer uit het ministerie van Defensie het voornemen om zijn beleid op een aantal punten aan te scherpen:

- Het verder investeren in de opbouw en verspreiding van kennis en expertise op het gebied van gender en conflict binnen Defensie.
- Het bevorderen van de expertise aangaande genderspecten bij operationeel leidinggevend in de krijgsmacht.
- Het nadrukkelijker in beschouwing nemen van het gender perspectief bij het formuleren van het doel van de uitzending.
- Het meer expliciet verwerken van het onderwerp gender in verschillende documenten, zoals in het handboek crisisbeheersingsoperaties, in operationele aanwijzingen en evaluaties.
- Het rekening houden met de wenselijkheid van de aanwezigheid van vrouwelijke militairen in het uitzendgebied bij het samenstellen van eenheden voor toekomstige crisisbeheersingsoperaties.
- Voorafgaand aan elke missie bezien in hoeverre vrouwelijke militairen een specifieke rol toekomt in de opzet van die missie.
- Daarnaast het zoveel mogelijk gebruiken van ervaringen met vrouwen in uitzendgebieden als lessen voor de toekomst.

Om deze beleidsdoelstellingen daadwerkelijk om te zetten in praktijk is ervoor gekozen om dit projectmatig uit te voeren. Het project heet Genderforce en wordt medegefinancierd vanuit het Europees Sociaal Fonds. De inhoudelijke projectdoelstellingen zijn:

Gender op nemen als onderdeel van opleidingen en trainingen

Het gaat hier om expertisebevordering aangaande genderspecten bij operationeel leidinggevend. Gender moet terug komen in praktische, korte en functiegerichte opleidingen tijdens verschillende fasen van de militaire loopbaan. Daarnaast moet gender worden verankerd binnen de bestaande basis- en carrièreopleidingen voor leidinggevend. Tijdens deze opleidingen kan aandacht worden besteed aan onder andere specifieke competenties van vrouwen die deel uitmaken van een vredesmacht in relatie tot de unieke omstandigheden ter plaatse. Daarnaast zal er ook aandacht worden besteed aan problemen die zowel in de voorbereiding als tijdens de uitzending aandacht behoeven, zoals vrouwenhandel, prostitutie, mishandeling en verkrachting van vrouwen en meisjes. Een eerste aanzet is gegeven in het onderzoek 'gender in opleidingen voor crisisbeheersingsoperaties'. Dit onderzoek, dat door de firma Radar is verricht, heeft geleid tot een groot aantal aanbevelingen om de diverse opleidingen op genderspecten te bezien en deze invalshoek beter te belichten en te verwerken in de opleidingsprogramma's.

Genderperspectief in vredesoperaties

Bij het bezien van het doel van uitzendingen zal het gender perspectief nadrukkelijker in de beschouwing moeten worden betrokken. Dit betekent dat er aandacht is voor de effecten van een Nederlandse uitzending op vrouwen in de uit te zenden eenheid en op lokale vrouwen, voor het betrekken van vrouwen

bij het proces van vredesbevorderende activiteiten en wederopbouw en dat bescherming wordt geboden aan vrouwen en meisjes tegen oorlogs- en seksueel geweld.

Voorbeelden waarbij dit de afgelopen periode ter sprake is gebracht zijn diverse workshops die zijn georganiseerd voor sleutelfunctionarissen verbonden aan de operationele staf van de Commandant der Strijdkrachten en een aantal planningsstaven bij de krijgsmachtdelen, waarvan personeel betrokken was bij de operaties in Irak (de eerste en derde rotatie). Ook in de voorbereiding van een missie in Afghanistan is – tezamen met experts van Buitenlandse zaken – een workshop voor betrokken sleutelfunctionarissen georganiseerd. Deze workshop krijgt een vervolg bij de vervolg missie in Afghanistan.

Gender in documenten en briefing

In verschillende documenten, zoals het handboek vredesoperaties, de operationele aanwijzingen en evaluaties, moet het onderwerp gender worden verwerkt dan wel explicieter worden beschouwd. De opgedane ervaringen moeten hun weerslag vinden in de opleiding en training van militairen. Inmiddels worden de relevante Aanwijzingen van de Chef defensiestaf op gender gescreend en waar nodig aangevuld.

Vrouwelijke militairen in vredesoperaties

Bij het samenstellen van eenheden voor toekomstige vredesoperaties wordt rekening gehouden met de wenselijkheid van de aanwezigheid van vrouwelijke militairen in het uitzendgebied. Voorafgaand aan elke missie wordt gezien in hoeverre vrouwelijke militairen een specifieke rol toekomt in de opzet van die missie. Dit wordt beschreven in de formerings- en gereedstellingsopdracht.

Daarnaast worden ervaringen met vrouwen in uitzendgebieden steeds zoveel mogelijk gebruikt als lessen voor de toekomst. Het betrekken van vrouwen bij het proces van vredesbevorderende activiteiten en wederopbouw en het leveren van een gelegitimeerde (indirecte) bijdrage aan de bescherming van vrouwen en meisjes tegen oorlogs- en seksueel geweld is een belangrijke doelstelling voor zowel het Ministerie van Defensie als het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Beide ministeries zullen dit actiepunt gezamenlijk in internationaal verband opnemen.

1. Aandacht voor de wereldwijde gendergerelateerde misstanden (bijv. vrouwenhandel en geweld tegen vrouwen en kinderen) onderbrengen in nationale mandaten voor Nederlandse eenheden in crisisbeheersingsoperaties, in aanvulling op de internationale mandaten.
2. In 'Rules of engagement' opnemen hoe te handelen bij het signaleren van gender gerelateerde misstanden.

Om de uitgangspositie voor het aantal vrouwen tijdens vredesoperaties te verbeteren wordt gewerkt aan een actieplan om het aantal vrouwelijke militairen binnen de krijgsmacht aanzienlijk te vergroten. Eind oktober 2004 werd dat plan worden gelanceerd, waarbij werd ingezet op een instroom van 30% in iedere opleidingsklas. Bovendien werden er hogere streefpercentages worden vastgesteld voor het aantal vrouwen in de hogere rangen dan tot nu toe werden gehanteerd. Als het aantal vrouwen in zijn totaliteit toeneemt, zal ook het aantal vrouwen op operationele functies toenemen en dus ook het aantal vrouwen dat in missies participeert.

Overige activiteiten

Op verzoek van diverse externe partijen zijn presentaties verzorgd namens Defensie over hoe wij omgaan met de implementatie van de aanbevelingen uit de VN-resolutie 1325. Dit vindt dan plaats onder de vlag van Genderforce, de titel waaronder de Taskforce feitelijk ook opereert.

Zo is bijgedragen aan de conferentie Gender mainstreaming in peacekeeping operations in Den Haag op 18-20 februari 2004. Ook is een presentatie gehouden op een side event tijdens de VN Commissie voor de Positieveverbetering van Vrouwen (CSW) op 3 maart 2004 te New York, waarbij tevens gedachte-uitwisselingen zijn geweest met vertegenwoordigers van de VN die zich met vredesoperaties bezighouden

(DPKO). Verder is bijgedragen aan een interne bewustwordingsconferentie voor Deense ambtenaren en representanten van NGO's, op 9 september 2004 te Kopenhagen. Ook is deelgenomen aan NATO conferenties over mensenhandel te Genève en Helsinki.

Mede naar aanleiding van deze presentaties en conferenties zijn goede contacten gelegd tussen beleidsmedewerkers gender op Europees en Atlantisch niveau. Dat heeft al geleid tot een intensieve uitwisseling van ervaringen, best practises etc.

1.2 Ministerie van Buitenlandse Zaken

Inleiding

Resolutie 1325 raakt diverse deelterreinen van buitenlands beleid, variërend van veiligheidsbeleid tot humanitaire hulp en wederopbouw. Uitvoering van '1325' is opgenomen in de Memorie van Toelichting op de begroting van BZ.

Hieronder volgt een overzicht van de thema's en aandachtspunten waar het Ministerie van Buitenlandse Zaken zich op richt m.b.t. vrouwen, vrede en veiligheid (uitvoering Veiligheidsraadresolutie 1325). Het overzicht betreft de periode 2004-2006, de instellingsperiode van de Taskforce VVC.

Er worden vrijwel geen concrete activiteiten genoemd, omdat bij BZ een groot aantal directies en posten (ambassades en permanente vertegenwoordigingen, PV's) zelf verantwoordelijk is voor de uitvoering van het beleid via de Meerjarige Strategische Planning (MJSP) en de jaarplannen. De jaarverslagen en -plannen worden aan het einde van ieder jaar gemaakt, de goedkeuring en toekenning van budgetten en menskracht volgt in het begin van het jaar daarop. Een jaarplan is leidraad voor de activiteiten van BZ; hier worden directies, afdelingen en medewerkers op 'afgerekend'.

Bilateraal beleid (conflictlanden en –regio's)

In het kader van conflictpreventie en -oplossing en vredesopbouw in (post-)conflictregio's zoals De Hoorn van Afrika, het Grote Merengebied, de Westelijke Balkan en in Afghanistan blijft aandacht voor gender systematisch gestimuleerd worden in beleid en uitvoering. Dit krijgt vorm via de jaarplannen en specifieke *gender*missies in betrokken landen. Deze missies worden uitgevoerd door de afdeling DSI/VR (emancipatiethema's en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten) die een katalyserende rol binnen BZ heeft. Ander relevante afdelingen en directies zijn o.a. Goed Bestuur en Wederopbouw (DMV/VG), Humanitaire Hulp (DMV/HH), directie Veiligheidsbeleid (DVB), regiodirectie Afrika (DAF), de Taskforce Sudan, en de PV's in New York (o.a. DPKO), Geneve (UNHCR) en Warschau (ODHIR).

DDR

Op basis van een bestaand paper (UNIFEM) over gender aspecten van 'Demobilisation, Disarmament, and Reintegration' (DDR) is een op de praktijk van BZ toegesneden checklist gemaakt voor gebruik op ambassades die dergelijke projecten financieren (ten behoeve van monitoring, Nederland voert niet zelf uit).

Stabiliteitsfonds

Voor het bevorderen van duurzame vrede in post-conflictlanden is bij BZ het zogeheten Stabiliteitsfonds opgericht. Dit fonds heeft tot doel om "op snelle en flexibele wijze ondersteuning te bieden bij activiteiten op het snijvlak van vrede, veiligheid en ontwikkeling in landen en regio's die dreigen af te glijden naar een gewelddadig conflict of waar zich reeds een conflict voltrokken heeft". Een van de criteria voor financiering is resolutie 1325. Voor de praktische vertaling daarvan wordt regelmatig overleg gevoerd met de Stuurgroep van het Stabiliteitsfonds.

Visitatie Commissie Emancipatie (VCE)

De VCE heeft in de periode 2005-2006 een traject uitgezet ter bevordering van gender mainstreaming op de vakdepartementen. Ter verdere uitdieping van een beleidsdossier hebben Defensie en BZ gekozen voor een gezamenlijke uitwerking van de 'case Afghanistan' (2005). Hierbij wordt gekeken naar de relatie tussen de volgende aspecten: vrede/veiligheid, wederopbouw, ontwikkeling, mensenrechten, cultuur en vrouwenrechten. De aanbevelingen voor BZ die uit deze case voortkomen, dienen als input voor de jaarplannen van de betrokken afdelingen en de ambassade in Kabul.

Multilateraal beleid

Nederland zal in de fora waar gender en conflict aan de orde komt aandringen op de uitvoering van resolutie 1325. In 2005 was o.a. dit aan de orde in de Europese Commissie, waar EU-voorzitter Verenigd Koninkrijk een plan indiende om '1325' in Europees verband (onderdeel van Europees veiligheidsbeleid) uit te voeren. BZ heeft input voor de tekst geleverd.

Door het VN Department for Peacekeeping Operations (DPKO) is een 'toolkit' ontwikkeld voor gender en conflict. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft hieraan financieel bijgedragen. In 2005 is overeengekomen bij te dragen aan het proces van gender mainstreaming bij DPKO door (gedeeltelijke) financiering van het Trust Fund ten behoeve van de genderdeskundigen bij vredesmissies in het veld. Op initiatief van BZ vindt, samen met andere donoren, actieve monitoring plaats.

Met de VN-vluchtelingenorganisaties UNHCR wordt de in 2004 gestarte dialoog over 'gendermainstreaming' en 'accountability' voortgezet, o.a. via het jaarlijkse beleidsoverleg. Met de OVSE/ODIHR wordt op het gebied van vrouwenrechten een aantal projecten gefinancierd in voormalige Balkanlanden.

Intern BZ: de werkgroep 1325; kennismanagement

Eind 2003 is, zoals in het eerste werkplan is aangekondigd, de 'werkgroep 1325' ingesteld, bestaande uit medewerkers van diverse thema- en regiodirecties. Doel van de werkgroep was '1325' te vertalen binnen de directies en te komen tot betere samenwerking, efficiëntie en coördinatie.

In de praktijk bleek de werkgroep echter niet te functioneren. Dit was voornamelijk te wijten aan de extra inzet van BZ-medewerkers ten behoeve van het Nederlandse EU-voorzitterschap en de beleidsprioriteiten van de bewindslieden van BZ, waartoe uitvoering van '1325' niet behoorde.

Vergaderingen van de werkgroep werden daarom nauwelijks bezocht, waardoor ook de coördinatie te wensen overliet.

Na gesprekken met o.a. DAF en DMV is het wenselijk geacht om in plaats van reanimatie van de werkgroep meer maatwerk te leveren, daarbij nauw aansluitend aan de behoefte van de betrokken afdeling of directie.

In juni 2004 is in Den Haag een bijeenkomst gehouden voor o.a. themadeskundigen gender en institutionele ontwikkeling op ambassades. Voor het eerst stond op een dergelijke workshop voor themadeskundigen het thema gender/vrouwen/vrede/veiligheid op het programma, er is speciaal een masterclass over het onderwerp gehouden waar ook twee pas aangestelde defensie-attachés aan deelnamen.

Om meer BZ-medewerkers kennis te laten nemen van '1325', wordt in 2005 een beleidsnotitie over vrouwen, vrede, veiligheid, afgerond.

Om inzicht te krijgen in de activiteiten die BZ financiert is in het eerste werkplan van de Taskforce VVC het uitvoeren van een inventarisatie opgenomen. In 2004 is een aanzet gedaan (ten behoeve van de landenrapportage over uitvoering '1325' voor de Veiligheidsraad).

In 2005 is een meer uitgebreide inventarisatie afgerond, inclusief signalering van leemtes. De resultaten van de inventarisatie dienen als bijlage van de hierboven genoemde notitie. Beide dienen als input voor de verdere beleidsdiscussie binnen BZ.

Met het doel activiteiten ter uitvoering van '1325' te ondersteunen is een beperkt budget beschikbaar uit het beleidsondersteuningfonds (BOF) van de directie DSI. Per activiteit dient een (verkort) beoordelingsmemorandum te worden opgesteld, conform interne procedures. Niet-gouvernementele organisaties worden verwezen naar medefinancieringsorganisaties zoals Cordaid en NOVIB. Vanuit BZ was tot 2006 financiering van ngo's mogelijk via het programma Thematische Medefinanciering (TMF). Uit TMF zijn gefinancierd o.a. Femmes Africa Solidarité (FAS; Grote Meren- en Mano River regio), Urgent Action Fund (kleinschalige activiteiten in conflictgebieden), IFOR (women peacemakers programme), het Women's Peacemakers Programme (WPP) van IFOR en een

communicatieprogramma van het IIAV (ICT/communicatie voor/door vrouwengroepen in voormalig Joegoslavië). Vanaf 2006 staat TMF alleen open voor in Nederland gevestigde organisaties, voor buitenlandse ngo's zijn er zeer beperkte mogelijkheden via het nieuwe programma SALIN (zie verder: www.minbuza.nl).

Samenwerking met maatschappelijke organisaties (mo's) en media

In 2003 en 2004 zijn door NOVIB en BZ rond de 'verjaardag' van '1325' (28 oktober) seminars gehouden over respectievelijk de rol van mo's bij de uitvoering van '1325' en over de mogelijke samenwerking van tussen de Taskforce VVC. BZ heeft op beide bijeenkomsten een inleiding verzorgd.

In oktober 2005 wordt een persbijeenkomst gehouden waarop de '1325 Award' wordt gepresenteerd, bedoeld voor een mo die op inspirerende wijze bijdraagt aan uitvoering van '1325'. Tevens presenteert de Taskforce zich en zal een vertegenwoordiger van SUWEP (teven parlementariër) uit Sudan toelichten hoe de resolutie in praktijk kan worden gebracht. SUWEP is een door Nederland gefinancierd initiatief, waaraan negen ngo's meewerken.

De '1325 Award' wordt door BZ gefinancierd en wordt in maart 2006 uitgereikt.

Vanaf 2006 zal de dialoog tussen BZ en relevante mo's op structurele wijze worden opgezet en geïntensiveerd.

1.3 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ambieert relevante aspecten van het gender beleid te laten inpassen in het uitzendingenbeleid van de Nederlandse politie. Zo zal er aan worden gewerkt om in de vooropleiding van uit te zenden politiefunctionarissen in tenminste één studiemodule aandacht te besteden aan genderaspecten in vredesmissies. Dit houdt in dat in samenwerking met betrokken partijen zoals de Politieacademie en het Nederlands Centrum voor Internationale Politie Samenwerking (NCIPS), gezorgd zal worden voor:

- ? Een werkmap met studiemateriaal;
- ? Een college van 2-3 uur.

Het doel is om uit te zenden politiefunctionarissen bewust te maken van de genderaspecten waar zij tijdens hun uitzending mee te maken kunnen krijgen en hun handvatten aan te reiken om daar effectief mee om te kunnen gaan. Hierbij wordt tevens gebruik gemaakt van de ervaringen van al uitgezonden politiefunctionarissen. In het studiemateriaal, het college en mogelijk ook overige informatie wordt hieraan aandacht besteed. De doelgroep: politiefunctionarissen die op korte termijn uitgezonden worden.

Het Ministerie van Defensie zal naar aanleiding van de analyse “Gender in opleidingen voor crisisbeheersingsoperaties” (Radar, 2004) de mogelijkheden onderzoeken om studiemateriaal te ontwikkelen en te implementeren. Waar mogelijk zal het Ministerie van BZK deze gender module in 2005/2006 kunnen benutten en vastleggen in het curriculum.

Defensie is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van passend studiemateriaal voor haar personeel. BZK heeft daar geen eigen personele capaciteit of budget voor maar zal, waar mogelijk, graag gebruik maken van het materiaal dat Defensie binnen het gender project ontwikkelt. Het materiaal kan dan ingebracht worden bij de relevante betrokken partijen.

De begeleiding van uit te zenden politiefunctionarissen is bij de Nederlandse politie de verantwoordelijkheid van het Nederlands Centrum voor Internationale Politie Samenwerking (NCIPS). Het NCIPS heeft medio 2004, vooruitlopend op de ontwikkeling van het studiemateriaal, in eigen beheer een beperkte cursus van 2 uur inzake gender in vredesmissies opgezet. De uit te zenden politiefunctionarissen volgen allen deze cursus. Het ministerie van BZK streeft ernaar in overleg met het ministerie van Defensie de definitieve studiemodule in te voeren in de opleiding van uit te zenden politiefunctionarissen voor 2005 en 2006.

In overleg met het ministerie van Defensie zal worden nagegaan of de module wordt opgenomen in de cursus bij de School voor Vredesmissies.

Sinds 20 december 2004 wordt het politiedeel UNCIVPOL van de VN-missie UNFYCIP te Cyprus geleid door een Nederlandse, vrouwelijke Commissaris van Politie. Zij is aangesteld voor de periode van een jaar. Een belangrijk jaar, waarbij de vorming van een nieuwe civiele VN-missie te Cyprus gestalte moet krijgen. Op dit moment worden de mogelijkheden onderzocht voor verlenging van de aanstelling.

1.4 Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid/ Directie Coördinatie Emancipatiebeleid

De coördinerend bewindspersoon Emancipatiebeleid, tevens minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, agendeert emancipatievraagstukken en ontwikkelt beleidsinitiatieven en publiek/private samenwerkingsprojecten ter versterking van het internationale, Europese en nationale emancipatiebeleid. De Directie Coördinatie Emancipatiebeleid van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is dientengevolge beleidsmatig verantwoordelijk voor de uitvoering van het VN Beijing Platform voor Actie en de Slotverklaring van de VN Speciale Algemene Vergadering Beijing + 5, alsmede de resolutie en het actieprogramma over het genderperspectief en de rol van vrouwen en mannen in conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw van de Raad van Europa en de aanbevelingen op hun terrein in het Clingendael-rapport. Daartoe worden voor de verschillende beleidsterreinen verantwoordelijke bewindspersonen gestimuleerd in het nemen van initiatieven en worden de departementen gefaciliteerd in het proces van gender mainstreaming. De Directie Coördinatie Emancipatiebeleid (DCE) neemt initiatieven die het ministerie van Defensie, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Buitenlandse Zaken aanzetten tot het daadwerkelijk tot uitvoering brengen van de beleidsvoornemens inzake aandacht voor genderaspecten. DCE deelt de zorg dat vrouwen nog in geringe mate betrokken zijn bij vredesinterventies en –onderhandelingen, en op het gebied van ordehandhaving en vrede. DCE heeft in dit kader in 2000 aan Instituut Clingendael de opdracht gegeven een literatuuronderzoek uit te voeren naar de rollen van de lokale vrouwen in conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw. Dit onderzoek heeft, zoals gezegd in de inleiding, geleid tot de oprichting van de Taskforce “Vrouwen, Veiligheid en Conflict”².

Projectsecretariaat

De projectleiding en het projectsecretariaat voor de Taskforce VVC worden vervuld door SZW/DCE.

Gender in opleidingen voor vredesmissies

De Directie Coördinatie Emancipatiebeleid heeft adviesbureau Radar, in oktober 2003, opdracht gegeven een analyse uit te voeren naar de mogelijke vervlechting van genderaspecten in de opleidingen voor de crisisbeheersingsoperaties. Een begeleidingsgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de departementen van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (DCE), Defensie, Buitenlandse Zaken en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft regelmatig afgestemd met de uitvoerders van de analyse.

De analyse leverde in beperkt mate op dat het zien en daadwerkelijk ervaren van de meerwaarde van aandacht voor gender onlosmakelijk verbonden is met de emancipatiedoelstelling. Politiefunctionarissen geven aan dat het emancipatiebeleid van hun organisatie, als gevolg waarvan er een substantieel aantal vrouwen bij de politie werkt en op allerlei functies, een goede voorwaarde is geweest voor het aandacht schenken aan gender. Ook de krijgsmacht lijkt zich hiervan bewust te worden. Genoemd kan worden de genderambassadeurs, een voor uitvoering van missies bij de KMar gedetacheerde politievrouw en het Defensie Vrouwen Netwerk.

Het rapport “Gender in opleidingen voor crisisbeheersingsoperaties” is begin januari 2004 opgeleverd en door DCE overgedragen aan het ministerie van Defensie, ten behoeve van het op te zetten project Genderforce.

² Onderzoek “Versterking van de rol van de vrouw bij conflictpreventie, -oplossing en postconflictsituaties”, 4 juli 2002 (DCE02/48327)

Genderforce

Door middel van het project Genderforce wil het ministerie van Defensie de gendersensitiviteit binnen vredesoperaties bevorderen en het reeds door Defensie ingezette beleid gericht op gendermainstreaming verder versterken:

- in de voorbereiding van vredesoperaties;
- in de training van defensiepersoneel;
- in de uitvoering van de vredesoperaties;
- in de relevante briefing en documenten.

Daarnaast ondersteunt Genderforce het door Defensie ingezette beleid van een kwantitatieve en kwalitatieve stijging van het aantal vrouwen in de krijgsmacht (wat medio 2003 8,7% belooft) in het algemeen en binnen vredesoperaties in het bijzonder. Tenslotte heeft Defensie aangegeven binnen het project Genderforce de genderawareness te vergroten en de horizontale en verticale segregatie binnen de krijgsmacht verminderen. DCE ondersteunt deze activiteiten van Defensie door zitting te nemen in de gender expertisegroep en het Operationeel Platform.

Spelsimulatie

De Directie Coördinatie Emancipatiebeleid van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft het IVA, Instituut voor Beleidsonderzoek en Advies, gevraagd een opzet voor een spelsimulatie te ontwikkelen waarin het belang van gender voor succesvolle crisisbeheersingsoperaties zichtbaar wordt gemaakt.

De spelsimulatie was allereerst bedoeld voor de deelnemers van de conferentie 'Vrouwen, Veiligheid en Conflict' die begin december 2004 is gehouden. DCE wil vanuit haar aanjaagfunctie de eerste stappen zetten in de ontwikkeling van de spelsimulatie. De opzet voor de spelsimulatie is inmiddels overgedragen aan het Ministerie van Defensie zodat het instrument bij Defensie verder ontwikkeld kan worden en kan worden ingezet als lesmethode bij het trainen en opleiden van uit te zenden militairen.

Defensie heeft aangegeven de mogelijkheden te onderzoeken om de spelsimulatie in te zetten om:

- Militairen te laten oefenen met het, tijdens het voorbereiden en plannen van de missie, uitvoeren van een genderanalyse van de lokale bevolking en ze te laten ervaren wat de voordelen hiervan zijn;
- Militairen te laten oefenen en experimenteren met lokale 'genderproblemen' in uitzend gebied, opdat militairen daarop goed worden voorbereid;
- Militairen inzicht te geven in de consequenties van genderbeleid, zowel binnen de militaire eenheid als op lokaal niveau: wat betekent het voor het handelen van militairen en voor de relaties binnen de eenheid en tussen militairen en de lokale bevolking?

DCE is ervan doordrongen dat de aandacht voor gender bij de krijgsmacht een cultuurverandering vraagt. Een organisatie als de Nederlandse krijgsmacht die getypeerd kan worden als een sterk mannengeoriënteerde organisatie. Juist voor dergelijke moeilijk te veranderen cultuuraspecten is een spelsimulatie een zeer geschikt instrument. Het is een indringende leerervaring waarin de deelnemers door hun eigen handelen ervaren hoe belangrijk de aandacht voor gender kan zijn. Vandaar dat de ontwikkeling van een dergelijke spelsimulatie door DCE is gestimuleerd.

Visitatiecommissie “Emancipatie”

De visitatiecommissie Emancipatie is op 16 september 2004 geïnstalleerd³ onder voorzitterschap van Tineke Lodders.

De commissie is een belangrijk instrument om het proces van integratie van het man/vrouwperspectief in het algemene beleid van de verschillende departementen op een hoger plan te krijgen. Het betreft een

³ Zie ook brief aan Tweede Kamer d.d. 22 januari 2004 (90613) van Minister De Geus over de Visitatiecommissie Gender Mainstreaming

onafhankelijke commissie die ook de genderaspecten in het beleid van de departementen van Defensie, Buitenlandse Zaken en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties onder de loep neemt.

(Slot)conferentie Taskforce “ Vrouwen, veiligheid en Conflict”, 2006

De Taskforce is voornemens op of rond Internationale Vrouwendag een conferentie te organiseren. Tijdens deze conferentie zullen specifieke onderdelen uit de evaluatie van 5 jaar VN-resolutie 1325 onder de loep worden genomen. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid neemt de organisatie van deze conferentie op zich. Uiteraard zal de inhoud worden voorbereid door de Taskforce en de departementen samen. De aanbevelingen voortkomend uit deze conferentie zullen gebruikt worden voor het slotdocument van de Taskforce.

2. Activiteiten van de Taskforce



2.1 Het opstellen van een knelpuntenanalyse

De Taskforceleden hebben ervaring opgedaan in de praktijk van vredesmissies, conflictsituaties en naoorlogse wederopbouw. Zij zijn allen in hun werk opgelopen tegen knelpunten in de uitvoering. Vanuit die ervaringen blijven de Taskforceleden gezamenlijk werken aan een analyse van knelpunten op het terrein van de rol van vrouwen in conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw ten behoeve van de 4 betrokken departementen.

Hierbij varen de Taskforceleden niet alleen op hun eigen ervaringen, maar hebben zij ook gesprekken gevoerd met relevante sleutelfiguren bij departementen en in het veld. Deze gesprekken hebben het thema “gender in conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw” meer onder de aandacht weten te brengen en hebben de leden van de Taskforce geïnspireerd tot het formuleren van nieuwe actiepunten en aanscherping van de actiepunten uit het werkplannen 2004 en 2005.

Er werden en zullen onder andere gesprekken gevoerd gaan worden met:

- Diverse sleutelfiguren bij de relevante beleidsdirecties van de departementen van Defensie, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Buitenlandse Zaken;
- Diverse sleutelfiguren bij VN (DPO, DPKO, CPD, UNIFEM);
- De heer Solana, (EU High Representative for the Common Foreign and Security Policy);
- De heer Wiarda, Nederlands afgevaardigde naar de Taskforce European Chiefs of Police, voorzitter van de Taskforce in de tweede helft van 2004;
- Het Nederlands Centrum voor Internationale Politiesamenwerking (NCIPS);
- Het Landelijk Selectie en Opleidingsinstituut Politie (LSOP);
- Relevante onderzoekers op het terrein van gender en conflict.
- Diverse NGO's uit voormalige conflictgebieden (zoals voormalig Joegoslavië, Macedonië);
- Stichting Admira.(een instelling die zich inzet voor vrouwen, die slachtoffer zijn van seksueel - en oorlogsgeweld);
- Stichting Pharos (Kenniscentrum Gezondheidszorg Vluchtelingen te Utrecht);

De knelpunten die voortkomen uit de analyse, gesprekken en bijvoorbeeld uit de bijeenkomst met NGO's en MFO's (zie paragraaf 2.5) worden verwoord in brieven die vervolgens naar de betrokken actoren gestuurd worden door de voorzitter van de Taskforce. Daarbij is het van groot belang dat er goed wordt gekeken naar het mandaat van de verschillende organisaties. Deze brieven worden verstuurd uit naam van Annemarie Jorritsma (voorzitter).

Voortouw binnen de Taskforce: **allen**

2.2 1325 Award (voorheen de aanmoedigingsprijs “gender en conflict”)

De Taskforce heeft in 2005 de 1325 Award ingesteld (voorheen genoemd de aanmoedigingsprijs “gender en conflict”). De prijs wordt aangekondigd op een persconferentie op 27 oktober 2005 ter gelegenheid van het 5-jarige bestaan van resolutie 1325. De prijs zal in 2006 worden uitgereikt aan een individu of een organisatie in 1 van de conflictgebieden die baanbrekende en effectieve initiatieven ontplooit ter bevordering van de rechten van vrouwen in conflictsituaties.

De prijs geeft het belang aan dat de Taskforce hecht aan het uitgangspunt dat mensen in conflictgebieden het primaat hebben in het aanpakken en oplossen van conflictgerelateerde gender problemen en het zoeken naar mogelijkheden om rechten van vrouwen te bevorderen.

Nederlandse MFO's en ambassades kunnen individuen of organisaties nomineren. De organisatie van de aanmoedigingsprijs is in handen van PSO, een brancheorganisatie voor capaciteitsopbouw van maatschappelijke organisaties in ontwikkelingslanden. De Taskforce heeft een kundige jury samengesteld. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken faciliteert indien nodig op inhoud.

Voortouw binnen de Taskforce: **Thea Hilhorst**

2.3 Wetenschappelijk onderzoek gender en conflict

Het is bekend dat de posities van mannen en vrouwen ten opzichte van conflict uitermate divers zijn. Er zijn niet alleen verschillen tussen mannen en vrouwen in de beleving van conflict, in de bijdragen aan conflict en vredesprocessen en in de effecten die conflicten teweeg brengen, maar ook binnen seksen en tussen landen. Om de huidige inzichten over gender en conflict te verfijnen is daarom behoefte aan wetenschappelijk onderzoek, met name naar gevalsstudies.

Om dergelijk onderzoek te stimuleren heeft de Taskforce VVC de landelijke onderzoeksschool CERES verzocht een voorstel in te dienen bij het Nederlandse Wetenschappelijk Onderzoeksinstituut (NWO) om een onderzoekslijn over gender en conflict op te zetten. Er zijn vier thema's aangemerkt voor onderzoek in deze lijn:

1. De reconstruering van gender rollen, identiteiten en relaties tijdens en na conflict.
2. Gender rollen en relaties in humanitaire hulp.
3. De rollen van vrouwen en mannen in formele and informele vredesprocessen.
4. Het ontwikkelen van gendergevoelige reconstructieprogramma's.

Het voorstel is in september 2004 ingediend bij NWO. In 2005 heeft NWO de aanzet gegeven tot een meeromvattende onderzoekslijn op het gebied van conflict. Als daar een herkenbare lijn uit voortvloeit rond gender en conflict, hebben de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Buitenlandse Zaken, Binnenlandse Zaken en Defensie toegezegd te zijner tijd de mogelijkheden voor mede-financiering daarvan te onderzoeken.

Voortouw binnen de Taskforce: **Thea Hilhorst**.

2.4 Monitoren van relevante activiteiten/beleid door de Rijksoverheid

De Taskforceleden hebben de taak om de activiteiten te monitoren die door de Rijksoverheid worden ondernomen om de rol van vrouwen in conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw te vergroten. Vanuit deze verantwoordelijkheid heeft de Taskforce VVC vertegenwoordigers van de verschillende betrokken departementen, tijdens de verschillende vergaderingen van de Taskforce, bijeen laten komen om verslag te krijgen over de voortgang van regulier beleid en bijvoorbeeld de implementatie van resolutie 1325.

Voortouw binnen de Taskforce: **allen**

2.5 Onderzoek masculiniteit in conflict en seksueel geweld tegen mannen

Langzamerhand neemt de aandacht toe voor de specifieke gender-gerelateerde problemen van mannen in conflictsituaties. Deels hebben deze problemen betrekking op genderideologie. In conflictsituaties wordt mannen een bepaalde mannelijke rol opgelegd, die in strijd kan zijn met de eigen identiteit en het eigen ideeëngoed en als onderdrukkend wordt ervaren of tot discriminatie of geweld leidt, bijvoorbeeld bij homoseksualiteit, maar ook in gevallen dat mannen zich van geweld af willen keren. Daarnaast worden steeds meer voorbeelden bekend waarin seksueel geweld tegen mannen wordt gepleegd in conflicten.

Deze problematiek heeft nog weinig beleidsaandacht; de schaal waarop dit speelt is bijvoorbeeld niet bekend. Het probleem verdient wel aandacht. Enerzijds uit respect voor de genderrechten van mannen en anderzijds omdat mannelijke gender problematiek ook bijdraagt tot conflict (bijvoorbeeld het opzwepen van oorlogszucht door idealisering mannelijkheid, door trauma aangewakkerde agressie).

Omdat het probleem nog weinig aandacht heeft is een inventariserend onderzoek gewenst. De Taskforce VVC onderzoekt de mogelijkheden om een dergelijk inventariserend onderzoek in 2006 uit te voeren.

Voortouw binnen de Taskforce: **Thea Hilhorst**.

2.6 Gender mainstreaming binnen de Nederlandse politie

Dit en komend jaar zal de Taskforce zich, in samenwerking met het Ministerie van BZK (DPol/Onderwijs & Loopbaanbeleid), verder richten op het leggen van noodzakelijke contacten over het onderwerp ‘Vrouwen, Veiligheid en Conflict met relevante instanties’ binnen de Nederlandse Politie. In het bijzonder gaat het hierbij om het Landelijk Selectie en Opleidingsinstituut Politie bij de Politieacademie, de School voor Politie Leiderschap (SPL) en het Landelijk Expertisecentrum Diversiteit (LECD) dat bij de Politieacademie zijn ondergebracht én om het Nederlands Centrum voor Internationale Politiesamenwerking (NCIPS). Laatstgenoemde organisatie is namens het Ministerie van BZK verantwoordelijk voor de uitvoering van het uitzendingenbeleid. De overige instanties zijn respectievelijk verantwoordelijk voor de uitvoering van het politieonderwijs – ook op het gebied van diversiteit en gender, waarbij het LECD de Nederlandse politie stimuleert en ondersteunt bij het uitvoeren van diversiteitsbeleid waar het onderwerp ‘gender’ onderdeel van uit maakt. De Taskforce zal relevante personen op de hoogte brengen van het nut en de noodzaak van het genderbeleid. Zo trekken bij de politie de portefeuillehouder Diversiteit van de Raad van Hoofdd commissarissen en de directeur van het LECD gezamenlijk op waar het gaat om diversiteitsbeleid; zij zullen verder nagaan waar en hoe activiteiten van de Taskforce mogelijk aan kunnen sluiten bij het lopende diversiteitsbeleid. Tevens zal bij de Politieacademie worden geprobeerd het onderwerp Diversiteit en gender op de agenda van C-Pol te krijgen. Doel van deze activiteiten is het leggen van gerichte contacten over het onderwerp “Vrouwen, Veiligheid en Conflict” met de juiste instanties binnen de Nederlandse Politie om te enthousiasmeren, te motiveren en het onderwerp geleidelijk aan verder gestalte te kunnen geven in de politiepraktijk.

De mogelijkheden voor het maken over een folder over Resolutie 1325 worden onderzocht. Er bestaat al een Nederlandse vertaling van Resolutie 1325 en er is reeds veel informatie voorhanden. De nog te ontwikkelen folder is bestemd voor intern gebruik van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en het Ministerie van Defensie.

Voortouw binnen Taskforce: **Magda Berndsen-Jansen**

2.7 Gender mainstreaming binnen de Europese Police Unit

De Taskforce zal zich, in afstemming met relevante nationale ministeries en andere internationale EU en VN instanties, in 2006, net als in 2004 en 2005, richten op het leggen van contacten over het onderwerp Vrouwen, Veiligheid en Conflict in de Police Unit (PU) voor Peacekeeping en Peacebuilding Operations. De Taskforce zal relevante personen en instanties binnen de Europese Unie actief benaderen en op de hoogte brengen van het nut en de noodzaak van een gericht gender mainstreamingsbeleid in Peacekeeping en Peacebuilding operations. Tevens zal worden bekeken of de Taskforce de Police Unit actief kan benaderen, om deze te motiveren en te adviseren met betrekking tot het implementeren van gender mainstreamingsbeleid gerelateerd aan VN-resolutie 1325 en het Beijing Platform voor Actie.

Doel van deze activiteit is het benaderen van de Police Unit om de implementatie van vernoemde resolutie en actieprogramma te activeren en op hun agenda te krijgen binnen hun strategie en beleid en om een uniforme aanpak te creëren voor gender mainstreaming binnen de EU lidstaten die actief betrokken zijn bij het sturen van politiefunctionarissen naar peacekeeping/building operaties.

In een gesprek met de heer Solana, (EU High Representative for the Common Foreign and Security Policy) en via hem met diverse andere relevante personen in de politiecel, zal worden gesproken over:

- Implementatie van een gender plan in de EU mission police cel, missies en EU-lidstaten
- Gender training
- Gender Selecties
- Gender Budget
- Gender Structuur; Speciale gender vertegenwoordigers en gender aanspreekpunten
- Gender Projecten
- Gender controle mechanismen
- Gedragscodes

Voortouw binnen Taskforce: **Tilly Stroosnijder.**

3. Gerealiseerde actiepunten van de Taskforce in 2004



3.1 Side Event VN Commissie voor de Positieverbetering van Vrouwen

Jaarlijks vergadert de VN Commissie voor de Positieverbetering van Vrouwen (CSW) in New York over de uitvoering door de VN lidstaten van het Beijing Platform voor Actie en de slotverklaring van de Speciale Algemene Vergadering Beijing + 5.

De Directie Coördinatie Emancipatiebeleid leidt de regeringsdelegatie naar de vergadering van de CSW. In 2004 werd de bijeenkomst gehouden in de eerste twee weken van maart en stond o.a. “de gelijke deelname van vrouwen in conflictpreventie, -hantering en –oplossing en postconflict wederopbouw” op de agenda. Dit onderwerp sloot nauw aan bij de focus van de Taskforce Vrouwen, Veiligheid en Conflict.

Naast regeringsdelegaties bezoeken veel vertegenwoordigers van relevante NGO's de CSW. Daarom werd er op 3 maart - in aanloop naar het werkplan 2004 - een side-event georganiseerd om de activiteiten van Nederland nader toe te lichten. Tevens werd er met de bezoekers van dit side-event gesproken over een eventuele samenwerking op onderdelen in EU-verband.

De doelstelling van het side-event was voor- en toelichting te geven op de Nederlandse aanpak aangaande vrouwen in conflictpreventie, -hantering en -oplossing en postconflict wederopbouw zoals bijvoorbeeld het instellen van de Taskforce VVC. Er kwamen vertegenwoordigers van het Ministerie van Defensie en Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan het woord. Daarnaast vertelde Tilly Stroosnijder als lid van de Taskforce VVC, over haar persoonlijke ervaringen als politievrouw in Bosnië en over ambities en aanbevelingen aangaande het thema gender in missiegebieden.

3.2 Genderexpert bij de VN in de missie UNMIK in Kosovo

Tilly Stroosnijder, lid van de Taskforce VVC, is werkzaam bij de Verenigde Naties als gender expert in de missie UNMIK in Kosovo. Daarvoor werkte ze bij de politie Regio Limburg Zuid. Zij heeft in de missiegebieden op operationeel en op beleidsniveau kunnen vaststellen dat gender mainstreaming onvoldoende is geïmplementeerd in de voorbereidingen, uitvoering, projecten en de briefings van missie organisaties! Zij wil zich inzetten voor een betere naleving en een hogere prioriteitsstelling van zowel de VN- resoluties als besluiten van de Europese Raad.

In resolutie 1325 wordt de Secretaris-Generaal met klem opgeroepen de rol en bijdrage van vrouwen in VN-operaties te velde te verruimen, in het bijzonder als militaire waarnemers, in civiele politiediensten en bij het personeel, belast met mensenrechten- en humanitaire acties. Middels deze resolutie, steun vanuit de Taskforce en uiteraard door haar kennis, ervaring en enorme gedrevenheid is Tilly op bovengenoemde post terechtgekomen. De Taskforce VVC ambieert meer bekendheid te geven aan deze regeling zodat meer vrouwen er van kunnen profiteren.

3.3 Genderforce

De Directie Coördinatie Emancipatiebeleid heeft het initiatief genomen om de mogelijkheden te verkennen voor een transnationaal samenwerkingsproject in het kader van ESF-EQUAL, gericht op het verminderen van genderongelijkheid in internationale vredesmissies. DCE heeft hiertoe eind 2003 contact opgenomen met diverse lidstaten binnen de EU. Op 19 en 20 februari 2004 is door DCE en het Ministerie van Defensie een startconferentie gehouden. De conferentie is in nauwe samenwerking met een aantal Taskforceleden georganiseerd. Bovenstaande activiteiten hebben geleid tot het opstellen van een uitgebreid projectplan en de toekenning van een Equal-subsidie voor het project genaamd 'Genderforce'. Het Ministerie van Defensie is hoofdaanvrager van de subsidie en verantwoordelijk voor het uitvoeren van het project.

De inhoudelijke project doelstellingen zijn:

Gender op nemen als onderdeel van opleidingen en trainingen

Het gaat hier om expertisebevordering aangaande genderaspecten bij operationeel leidinggevend. Gender moet terug komen in praktische, korte en functiegerichte opleidingen tijdens verschillende fasen van de militaire loopbaan. Daarnaast moet gender worden verankerd binnen de bestaande basis- en carrièreopleidingen voor leidinggevend. Tijdens deze opleidingen kan aandacht worden besteed aan onder andere specifieke competenties van vrouwen die deel uitmaken van een vredesmacht in relatie tot de unieke omstandigheden ter plaatse. Daarnaast zal er ook aandacht worden besteed aan problemen die zowel in de voorbereiding als tijdens de uitzending aandacht behoeven, zoals vrouwenhandel, prostitutie, mishandeling en verkrachting van vrouwen en meisjes. Een eerste aanzet is gegeven in het onderzoek 'gender in opleidingen voor crisisbeheersingsoperaties'. Dit onderzoek, dat door de firma Radar is verricht, heeft geleid tot een groot aantal aanbevelingen om de diverse opleidingen op genderaspecten te bezien en deze invalshoek beter te belichten en te verwerken in de opleidingsprogramma's.

Genderperspectief in vredesoperaties

Bij het bezien van het doel van uitzendingen zal het gender perspectief nadrukkelijker in de beschouwing moeten worden betrokken. Dit betekent dat er aandacht is voor de effecten van een Nederlandse uitzending op vrouwen in de uit te zenden eenheid en op lokale vrouwen, voor het betrekken van vrouwen bij het proces van vredesbevorderende activiteiten en wederopbouw en dat bescherming wordt geboden aan vrouwen en meisjes tegen oorlogs- en seksueel geweld. Voorbeelden waarbij dit de afgelopen periode ter sprake is gebracht zijn diverse workshops die zijn georganiseerd voor sleutelfunctionarissen verbonden aan de operationele staf van de Commandant der Strijdkrachten en een aantal planningsstaven bij de krijgsmacht delen, waarvan personeel betrokken was bij de operaties in Irak (de eerste en derde rotatie). Ook in de voorbereiding van een missie in Afghanistan is – tezamen met experts van Buitenlandse zaken – een workshop voor betrokken sleutelfunctionarissen georganiseerd. Deze workshop krijgt een vervolg bij de vervolg missie in Afghanistan.

Gender in documenten en briefing

In verschillende documenten, zoals het handboek vredesoperaties, de operationele aanwijzingen en evaluaties, moet het onderwerp gender worden verwerkt dan wel explicieter worden beschouwd. De opgedane ervaringen moeten hun weerslag vinden in de opleiding en training van militairen. Inmiddels worden de relevante Aanwijzingen van de Chef defensiestaf op gender gescreend en waar nodig aangevuld.

Vrouwelijke militairen in vredesoperaties

Bij het samenstellen van eenheden voor toekomstige vredesoperaties wordt rekening gehouden met de wenselijkheid van de aanwezigheid van vrouwelijke militairen in het uitzendgebied. Voorafgaand aan

elke missie wordt gezien in hoeverre vrouwelijke militairen een specifieke rol toekomt in de opzet van die missie. Dit wordt beschreven in de formerings- en gereedstellingsopdracht. (zie verder ook hoofdstuk 1.1)

3.4 Conferentie Vrouwen, Veiligheid en Conflict, onder het EU-voorzitterschap

Op 9 en 10 december 2004 organiseerde het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, als onderdeel van het emancipatieprogramma onder het EU-voorzitterschap van Nederland, en in samenspraak met de Taskforce “Vrouwen, Veiligheid en Conflict” en het Ministerie van Defensie, de conferentie “Women in Conflict Situations and Peacekeeping”. 120 beleidsmedewerkers, wetenschappers en vertegenwoordigers van ngo’s uit de verschillende EU-lidstaten, en uit Canada, Kroatië, Kosovo, de voormalige Joegoslavische republiek van Macedonië, Noorwegen, Roemenië, Rusland and Zwitserland kwamen in Amsterdam bij elkaar om over de rol van vrouwen in oorlog en vrede te praten. Aandacht voor gender moet worden verankerd in conflictpreventie, -oplossing en naoorlogse wederopbouw. Dat idee werd met groot enthousiasme ontvangen door de deelnemers.

Uit naam van minister De Geus werd de conferentie geopend door Agnes van Ardenne, Minister voor Ontwikkelingssamenwerking. Zij sprak haar waardering uit vanwege het feit dat de Taskforce een zo belangrijk onderwerp wist te agenderen onder het Nederlands voorzitterschap.

Annemarie Jorritsma presenteerde de Taskforce ‘Vrouwen, Veiligheid en Conflict’. De aanwezigen verwelkomden dit initiatief van de Nederlandse overheid. Verder hoorden de deelnemers de inbreng van diverse deskundigen, zowel wetenschappers als mensen uit het veld, en konden zij aan diverse workshops deelnemen. Op de deelnemerslijst stonden vertegenwoordigers van de diverse departementen die in Nederland en andere Europese verantwoordelijk zijn voor conflictpreventie, conflictbeheersing en naoorlogse wederopbouw. Daarnaast waren er vertegenwoordigers van diverse NGO’s, actief op de terreinen van vrede, veiligheid en conflict en humanitaire hulp, aanwezig. Daar de deelnemers elkaar over het algemeen niet kenden, werd waardering uitgesproken voor het feit dat de Taskforce een zo breed netwerk voor de conferentie had weten te bereiken. De Taskforceleden hebben veel nuttige contacten kunnen leggen.

De conferentie werd afgesloten door Staatssecretaris van Defensie Cees van der Knaap.

De conclusies van deze conferentie treft u als bijlage bij dit werkplan aan. (alleen beschikbaar in het Engels)

3.5 Bijeenkomst met relevante NGO's

De Taskforce VVC heeft op 15 november 2004 samen met Novib, in overleg met het ministerie van Buitenlandse Zaken, en de Directie Coördinatie Emancipatiebeleid van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een bijeenkomst voor (Nederlandse) NGO's en medefinancieringsorganen (MFO's) werkzaam op het terrein van vrede, veiligheid en conflict georganiseerd. Het linken van overheid met maatschappelijk middenveld teneinde samenwerking te bevorderen stond centraal op deze bijeenkomst.

Na een inleidend deel en theepauze stond de vloer open voor discussie, waarbij de volgende vragen een leidraad vormden: Wat zijn de knelpunten die de Taskforce heeft ervaren op het terrein van conflictpreventie, en -oplossing en wederopbouw en waar liggen mogelijke oplossingen? Wat kan de Taskforce leren van de ervaringen uit het veld? Hoe kan de Taskforce de mfo's/ngo's van dienst zijn (en vice versa)?

Voorts kwam uit de bijeenkomst naar voren dat er moet meer aandacht komen voor samenwerking met organisaties die door de MFOs gefinancierd worden en in conflictgebieden werken.

Tenslotte heeft de bijeenkomst geleid tot diverse bilaterale contacten tussen Taskforceleden en vertegenwoordigers van NGO's.

Voortouw binnen de Taskforce: **Immanuel Korthals Altes en Maja Danon.**

3.6 Psychosociaal herstel van vrouwen

Na een periode van oorlog, conflicten en geweld is de samenleving in een bepaald land, waar ook ter wereld, sterk veranderd en dikwijls nog instabiel. Naast werkloosheid, armoede, honger, de terugkeer van vluchtelingen, onleefbaarheid, perikelen rond de vorming van bijvoorbeeld een nieuwe staat en discriminatie van minderheden, is er ook in sterke mate sprake van immateriële problemen. Daar doorgaans alle aanwezige energie wordt gestopt in de economische opbouw van het land, krijgt het immateriële niet of te weinig aandacht. Waaraan moet men in dit kader denken? Enkele voorbeelden: vanwege te weinig tijd voor echte rouw is er bijvoorbeeld sprake van pathologische rouw om verlies van dierbaren; toename van drugs- of alcohol gebruik; doorleven met een (psycho) trauma; ontkennen of verstoppen van (oorlogs)verkrachtingervaringen; ontstaan van een onevenredig grote druk op de schouders van vrouwen; een toename van huiselijk geweld en (soms) ook publiek geweld.

Tijdens de conferentie “Vrouwen, Veiligheid en Conflict” op 9 en 10 december 2004 zijn er twee workshops verzorgd door Stichting Admira. Stichting Admira is een samenwerkingsverband van TransAct (aankpak seksueel geweld en seksespecifieke zorgvernieuwing), Pharos (gezondheidszorg aan vluchtelingen) en ICODO (dienstverlening aan oorlogsgetroffenen). De rol van vrouwen in de wederopbouw van door oorlog en geweld getroffen samenlevingen met als doel psychosociaal herstel te bewerkstelligen stond centraal.

Voortouw binnen de Taskforce: **Maja Danon**

Bijlage 1: Instellingsbesluit



Ministerie van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid

Besluit van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van
12 november 2003, Directie Coördinatie Emancipatiebeleid, nr. DCE/2003/85282
houdende de instelling van de Taskforce “Vrouwen, Veiligheid en Conflict”
(Instellingsbesluit Taskforce VVC)

**De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Handelende in overeenstemming met de Minister van Buitenlandse Zaken, de
Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Staatssecretaris
van Defensie.**

BESLUIT:

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

- a. De Taskforce: de Taskforce “Vrouwen, Veiligheid en Conflict”;
- b. De minister: de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Artikel 2 Doel Taskforce

Er is een onafhankelijke Taskforce “Vrouwen, Veiligheid en Conflict”, die tot doel heeft op nationaal en internationaal niveau de rol van vrouwen te vergroten in conflictpreventie, conflictoplossing en internationaal op het terrein van naoorlogse wederopbouw.

Artikel 3 Taken Taskforce

De Taskforce heeft op nationaal en internationaal niveau de volgende taken:

- a. het *actief bevorderen* van een optimale uitvoering van de volgende aanbevelingen uit het Clingendaelrapport:
 - Zorg voor commitment bij relevante personen die met het onderwerp te maken hebben;
 - Vergroot de expertise van het personeel binnen de departementen en in het veld (ook van lokale vrouwen en vrouwenorganisaties) door middel van training;
 - Maak instrumenten die ingezet worden gender-sensitief;
 - Besteed aandacht aan rollen van vrouwen in conflictsituaties en aan de culturele en historische achtergrond van de gebieden waar missies heengezonden worden;
 - Vergroot de rol van lokale vrouwen in conflictgebieden in de voorbereiding, implementatie en monitoring van alle activiteiten die te maken hebben met de rol van vrouwen in conflictsituaties;

- b. Het meewerken aan een krachtige uitvoering van VN-resolutie 1325 door bij te dragen aan het vergroten van de rol van vrouwen in conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw;
- c. het *ontwikkelen of laten ontwikkelen* van ideeën en het zorgdragen voor de *uitwisseling van kennis en ervaring* ter ondersteuning van de betrokken instellingen en;
- d. het *monitoren* van de activiteiten die door de Rijksoverheid worden ondernomen om de rol van vrouwen in conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw te vergroten.

Artikel 4 Budget en verantwoording

- 1. De minister reserveert ten behoeve van de activiteiten van de Taskforce voor de jaren 2004, 2005 en 2006 een budget naar aanleiding van het door de Taskforce op te stellen werkplan met begroting. Voor het eerste jaar zal het werkplan aangeleverd worden voor 1 januari 2004; voor het tweede en derde jaar respectievelijk voor 1 oktober 2004 en voor 1 oktober 2005.
- 2. De Taskforce legt verantwoording af aan de minister via halfjaarlijkse rapportages en een eindrapportage.

Artikel 5 Leden Taskforce

De Taskforce bestaat uit de volgende leden:

- a. Mevrouw A. Jorritsma, tevens voorzitter;
- b. Mevrouw M. Stroosnijder;
- c. De heer P. Scholten;
- d. Mevrouw M.A. Bernds;
- e. De heer I. Korthals Altes;
- f. Mevrouw M. Danon;
- g. Mevrouw T. Hilhorst

Artikel 6 Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst, werkt terug tot en met 15 november 2003 en vervalt op 15 november 2006.

Artikel 7 Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Instellingsbesluit Taskforce VVC.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

‘s-Gravenhage,
de Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

(A.J. de Geus)

Toelichting

Algemeen

Dagelijks worden we op tv en in de pers geconfronteerd met beelden van oorlog en conflicten. Bij het uitbreken van gewapende conflicten zijn voor een groot deel onschuldige burgers, vooral vrouwen en kinderen, slachtoffer van geweld. Vaak worden zij van huis en haard verdreven; lopen vrouwen en meisjes extra risico om slachtoffer te worden van verkrachting en seksueel misbruik en neemt, als gevolg van mobilisatie van mannelijk militair- en politiepersoneel gedurende de oorlog en bij vredesoperaties, vrouwenhandel in het gebied toe. Voor duurzame vrede, veiligheid en de ontwikkeling is bepalend in welke mate de plaatselijke bevolking (vrouwen en mannen), betrokken is bij het voorkomen en beheersen van conflicten en zeggenschap heeft over het proces van vrede en verzoening.

Internationale ontwikkelingen

Sinds een aantal jaren bestaat internationaal het besef dat vrouwen een positieve rol kunnen spelen in conflictoplossing en wederopbouw. Vrouwen en meisjes dienen niet slechts als slachtoffer te worden beschouwd, maar zijn ook actor in conflictpreventie, conflictoplossing en bij naoorlogse wederopbouw. Ontwikkeling van gendergevoelige initiatieven en capaciteitsopbouw is gewenst, bij VN-organisaties en instituten, alsook in de VN-raden, humanitaire en vredesmissies, internationale gerechtshoven en onderzoekscommissies die betrokken zijn bij conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw.

De Vierde VN Wereld Vrouwen Conferentie in Beijing (1995) heeft het onderwerp 'Vrouwen en gewapend conflict' als onderdeel van het wereldwijde actieprogramma 'Beijing Platform voor Actie' op de internationale agenda geplaatst. De VN Veiligheidsraad nam op 31 oktober 2000 een resolutie (1325) aan over Vrouwen in conflictsituaties. Deze resolutie is gebaseerd op ondermeer het Beijing Platform voor Actie.

Na Beijing kwam de Raad van Europa met een gedocumenteerd rapport over Gender Mainstreaming en met diverse onderzoeken over vrouwen als slachtoffer van conflicten. Het Europees parlement nam in december 2000 een resolutie aan: "De rol van vrouwen bij de vreedzame conflictregeling" (2000/2025(INI)).

Inmiddels maakt het Statuut van het Internationaal Gerechtshof melding van mogelijke vervolging van seksueel geweld gericht tegen vrouwen, in het bijzonder verkrachting en systematische verkrachting in gewapend conflict; evenals de aanvaarding van procedures door het Hof die garanderen dat behandeling van dergelijke geweldsmisdrijven geschieden op een wijze waardoor en in een omgeving waarin vrouwen zonder angst kunnen getuigen. Speciale aandacht hierbij verdient de positie van vrouwen bij grensoverschrijdend vluchtelingenbeleid en het verschaffen van informatie over de betekenis van vrouwenrechten.

Tot slot nam begin 2003 het Comité van ministers van de Raad van Europa op een ministeriële conferentie nog een resolutie aan over het genderperspectief en de rol van vrouwen en mannen in conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw.

Praktijk

Geconstateerd kan worden dat in de praktijk vrouwen in veel landen niet of onvoldoende deelnemen aan politieke besluitvorming en dat dit misschien wel het sterkst geldt op het terrein van vrede en veiligheid. De coördinerend bewindspersoon emancipatiebeleid deelt de zorg dat vrouwen, als gelijkwaardige burgers, nog immer slechts in zeer geringe mate betrokken zijn bij de vredesonderhandelingen, interventies op het gebied van ordehandhaving en vrede e.a. en dat vrouwen vaak in meer dan één opzicht in onevenredige mate de gevolgen dragen van oorlog en conflictsituaties. Derhalve heeft het Instituut Clingendael, in opdracht van de Directie Coördinatie Emancipatiebeleid van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, vooruitlopend op mogelijk nieuw beleid, van september 2001 tot medio 2002 een onderzoek gedaan naar de rol van vrouwen in conflictpreventie, conflictoplossing en naoorlogse wederopbouw⁴. Aan het instituut is het nadrukkelijke verzoek gedaan conclusies en aanbevelingen te formuleren die direct toepasbaar zijn voor de Nederlandse inzet in de (inter)nationale praktijk. Het onderzoek is begeleid door een klankbordgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de Ministeries van Defensie, Buitenlandse

⁴ "Womens roles in conflict prevention, conflict resolution and postconflict reconstruction"

Zaken en de Directie Coördinatie Emancipatiebeleid van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De toenmalig coördinerend bewindspersoon emancipatiebeleid heeft het rapport op 5 juli 2002 aan de Tweede Kamer doen toekomen. In de aanbiedingsbrief is de oprichting van een Taskforce Vrouwen, Veiligheid en Conflict aangekondigd.

Taskforce

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft vanuit zijn rol als coördinerend bewindspersoon Emancipatiebeleid de taak om belangwekkende onderwerpen op het gebied van emancipatie te agenderen. Hij heeft daarom, in nauwe samenspraak met de Ministers van Buitenlandse Zaken en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Staatssecretaris van Defensie, het initiatief genomen om een onafhankelijke Taskforce te installeren die zelfstandig, onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, gedurende drie jaar gaat opereren.

De ministeries van Buitenlandse Zaken en Defensie zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van VN-resolutie 1325 “Vrouwen, Vrede en Veiligheid” en de aanbevelingen in het Clingendael-rapport. De Taskforce zal o.a. aandacht vragen voor geweld tegen vrouwen bij humanitaire acties en vredesmissies, oorlogs- en conflictsituaties, geweld in asielzoekerscentra en de aandacht daarbij vooral richten op de mandaten, procedures en opleidingen voor politie en militair personeel. Hierbij kan gedacht worden aan de samenstelling en de voorbereiding van Nederlandse contingenten die deelnemen aan militaire- en politiemissies of betrokken zijn bij het opstarten van demobilisatie en reconstructieprogramma's of de aanwezigheid van kennis op het terrein van seksespecifieke gewelddaden tegen vrouwen en meisjes in conflictsituaties.

Artikelsgewijs

Artikel 3

Het bedoelde onderzoek betreft het onderzoeksrapport “Versterking van de positie van de vrouw en versterking van genderdeskundigheid in conflictpreventie, -oplossing en postconflict-situaties” van het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen Clingendael, dat op 4 juli 2002 door toenmalig Staatssecretaris voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw Verstand, aan de Tweede Kamer is aangeboden (szw200501). In oktober 2000 heeft de VN Veiligheidsraad resolutie 1325 “Vrouwen, Vrede en Veiligheid” aangenomen. Deze resolutie roept op tot zowel het versterken van de rol van vrouwen in besluitvormingsprocessen rond vrede en veiligheid als tot een grotere aandacht voor de effecten van conflict en vredesoperaties op vrouwen. In een brief van 26 maart 2003 hebben de verantwoordelijke bewindspersonen van Buitenlandse Zaken en Defensie de Tweede Kamer geïnformeerd over de manier waarop zij invulling willen geven aan deze resolutie (P/2003001016).

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

(A.J. de Geus)

Bijlage 2: Voorstelrondje

De Taskforce VVC telt 7 leden die ieder op hun eigen terrein en vanuit een verschillende expertise en persoonlijke betrokkenheid hebben ingestemd om zich gedurende drie jaar aan de Taskforce te committeren. Annemarie Jorritsma heeft het voorzitterschap van de Taskforce op zich genomen. Bij de samenstelling van de Taskforce is gestreefd naar een zo breed mogelijk inhoudelijke bezetting. Hieronder wordt een beeld geschetst van de professionele achtergrond van de leden en worden hun motivatie voor deelname, affiniteit met het onderwerp gender en persoonlijke doelstellingen nader toegelicht.

Annemarie Jorritsma (voorzitter) was voor de VVD van 1978 tot 1989 lid van de gemeenteraad in Bolsward en van 1982 tot 1994 lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Voorts was zij secretaris van de Provinciale Vrouwen in de VVD en plaatsvervangend adviesraadslid Vrouwen in de VVD, lid van de commissie eigen woningbezit van de stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting, van de Raad van Bestuur van het Perscentrum Nieuwspoor, van Provinciaal 'Berie foar it Frysk', van het curatorium van de Thorbecke Akademie in Leeuwarden en van het bestuur Stichting Hoogbouw. Annemarie Jorritsma was vanaf 22 augustus 1994 minister van Verkeer en Waterstaat in het Eerste Kabinet-Kok. Op 3 augustus 1998 werd zij benoemd tot vice-minister-president en minister van Economische Zaken in het Tweede Kabinet-Kok. Momenteel is Annemarie Jorritsma burgermeester van de gemeente Almere.

Magda Bernds-Jansen is korpschef bij Politie Gooi en Vechtstreek en binnen die functie portefeuillehouder diversiteit. Voorheen was zij burgemeester van de gemeente Obdam en later van de gemeente Beverwijk. Zij heeft zich vele jaren beziggehouden met de positie van vrouwen in het openbaar bestuur. Zowel als voorzitter van de commissie Vrouwen en Lokaal Bestuur van de VNG als in een Europese commissie voor vrouwelijke bestuurders. Zij wil zich graag inzetten om meer vrouwen in bestuursfuncties te krijgen.

Magda Bernds zal het onderwerp 'gender' bij relevante instanties binnen de Nederlandse Politie aan de orde stellen, zoals het Landelijk Selectie en Opleidingsinstituut Politie (LSOP; waaronder de SPL en LECD) en het Nederlands Centrum voor Internationale Politiesamenwerking (NCIPS), dat namens BZK verantwoordelijk is voor de uitvoering van het uitzendingenbeleid. Tevens zal zij zich inzetten om het nut en de noodzaak van het genderbeleid onder de aandacht te brengen en zal zij nagaan of activiteiten van de TF VVC aan kunnen sluiten bij het lopende diversiteitbeleid binnen de Nederlandse politie.

Thea Hilhorst werkt aan de Universiteit van Wageningen bij de leerstoel Rampenstudies. Zij houdt zich bezig met natuurrampen, conflicten en humanitaire hulp in relatie tot ontwikkelingsprocessen. Een aantal van haar collega's was betrokken bij de samenstelling van het Clingendael-rapport.

Thea Hilhorst gelooft in het belang van het naar voren brengen van lokale genderverhoudingen. "Vrouwen zijn niet altijd slachtoffer, maar kunnen een belangrijke rol spelen bij wederopbouw. Er moet voorkomen worden dat het thema gender ondergesneeuwd raakt".

Maja Danon is afkomstig uit Kroatië (voormalig Joegoslavië). Sinds 1994 is zij als senior adviseur/trainer werkzaam bij St. Pharos (Kenniscentrum Gezondheidszorg Vluchtelingen) te Utrecht. Vanaf 1994 is zij ook betrokken bij St. Admira (een instelling die zich inzet voor vrouwen, die slachtoffer zijn van seksueel - en oorlogsgeweld). Een belangrijk actiepunt voor Maja Danon is het schenken van aandacht aan de psychosociale traumaverwerking van slachtoffers van oorlogsgeweld (mannen, vrouwen en kinderen). Zij wil in haar werk 'vrouwen' een hoofdrol laten spelen teneinde vooral gelijkheid tussen mannen en vrouwen te bevorderen (hierbij wil zij het empowerment principe op de voorgrond plaatsen). In januari 2003 heeft Maja Danon een eigen (part-time) bedrijf opgericht (scholing, onderzoek en advies).

Immanuël Korthals Altes was tot april 2004 werkzaam voor de OVSE in F.Y.R.O. Macedonia. Hij begeleidde de lokale bevolking bij de wederopbouw en traumaverwerking. Mannen moeten meer bewust worden gemaakt van de voordelen van een gendersensitief beleid. Emancipatie van mannen is voor hem voorwaarde om vrouwen zich optimaal te laten ontwikkelen. Bovendien kun je in sommige culturen in veel gevallen vrouwen alleen via de mannen bereiken. Immanuël Korthals Altes wil van de emancipatie van mannen een speerpunt maken voor zijn inzet voor de Taskforce VVC. Hij wil daarbij 'geëmancipeerde' mannen inschakelen die gaan samenwerken met lokale vrouwen NGO's. Bovendien wil hij binnen zijn voormalig werkveld in F.Y.R.O. Macedonia pilots starten om vrouwen NGO's in de regio beter te laten samenwerken. Dubbelingen in de activiteiten kunnen daardoor worden vermeden. Hierdoor kan de internationale gemeenschap tevens effectiever bijdragen in gender mainstreaming en het bevorderen van de inzet van vrouwen in conflict en postconflict situaties. Immanuël Korthals Altes stelt dat bovengenoemde aanpak ook geldend is voor landen buiten het pilot-gebied.

Peter Scholten is commandeur van de Koninklijke Marine. Hij is werkzaam als adjunct-hoofddirecteur personeelsbeleid bij het Ministerie van Defensie. Het genderbeleid bij Defensie komt onder zijn verantwoordelijkheid tot stand. In zijn vorige functie van plv. directeur personeel bij de Koninklijke Marine is hij in 2002 benoemd tot genderambassadeur. Deze benoeming heeft zijn overtuiging gesterkt dat meer vrouwen in alle geledingen van de defensieorganisatie leidt tot kwaliteitsverbetering. Dat geldt zeer zeker ook voor vredesoperaties. Door een meer evenwichtiger samenstelling van uit te zenden eenheden zal het probleemoplossend vermogen van die eenheden, de mentale weerbaarheid en de sfeer positief worden beïnvloed. Peter Scholten wil de komende tijd het bewustzijn bij Defensie verder vergroten als het gaat om de positie en rol van vrouwen in gebieden waar Nederlandse militairen actief zijn. Hij zal zich met name richten op de leidinggevendenden binnen Defensie die betrokken zijn bij de voorbereiding en de uitvoering van crisisbeheersingsoperaties en op aandacht voor gender in defensieopleidingen.

Tilly Stroosnijder is momenteel werkzaam bij de Verenigde Naties als politie gender expert in de missie UNMIK in Kosovo. Daarvoor werkte ze bij de politie Regio Limburg Zuid. Zij heeft in de missiegebieden op operationeel en op beleidsniveau kunnen vaststellen dat gender mainstreaming onvoldoende is geïmplementeerd in de voorbereidingen, uitvoering, projecten en de briefingen van missie organisaties! Zij heeft in meerdere missies kunnen observeren wat de zichtbare gevolgen hiervan voor gender in de missieorganisaties en missiegebieden zijn. Zij zet zich al 5 jaar in voor gender op EU-niveau als 'focal point gender' voor internationale politievrouwen in missies en voor lokale vrouwen in missie gebieden. De Taskforce VVC kan een uitstekend instrument zijn om op EU-niveau gender op de kaart te zetten. Zij wil zich inzetten voor een betere naleving en een hogere prioriteitsstelling van zowel de VN- resoluties als besluiten van de Europese Raad.

Bijlage 3: Conclusies Conferentie VVC onder het EU-Voorzitterschap

Conference Report Summary

On the initiative of the Netherlands Minister of Social Affairs and Employment, Coordinating Minister for Emancipation Policy, in collaboration with the Taskforce 'Women in Peacekeeping and Conflict Situations' and the Ministry of Defence, an international conference was held in Amsterdam, 9-10 December 2004, on the question of 'Women in Conflict situations and Peacekeeping.

Objective of the Conference

The objective of the conference was to discuss progress made and exchange knowledge, experiences, innovative approaches and good practices in the field of women in conflict situations and peacekeeping, taking into account the full diversity of women's situations and conditions and recognizing that many women face particular barriers to their empowerment.

The Netherlands government took this initiative as part of the emancipation programme during the Netherlands EU Presidency. The participants in the EU conference were governmental advisers, policy makers, researchers, military personnel, police officers and representatives of non-governmental organisations from the spheres of gender equality policy, defence policy, development cooperation policy and human rights policy from different EU Member States and Canada, Croatia, Kosovo, the former Yugoslavian republic of Macedonia, Norway, Romania, Russia and Switzerland.

The results of the EU Conference were formulated in recommendations to national governments and other relevant stakeholders to take further concrete steps in the field of gender equality policy, defence and interior policy, development policy and human rights policy, taking into account the diversity and the participation of women. These recommendations can also be of use in the preparations of the Economic Commission for Europe (December 13th –15th 2004, Geneva) and the 49th session of the UN Commission on the Status of Women (March 2005, New York), which will review the implementation of the Beijing Platform for Action and the Outcome Document of the Special Session of the General Assembly entitled (Beijing + 10).

Women, conflict and security

An environment that maintains world peace and promotes and protects human rights, democracy and the peaceful settlement of disputes, in accordance with the principles of non-threat of use of force against territorial integrity or political independence and of respect for sovereignty as set forth in the Charter of the United Nations, is an important factor for the advancement of women. Peace is inextricably linked with equality between women and men and development. Armed and other types of conflicts and terrorism and hostage-taking still persist in many parts of the world. Aggression, foreign occupation, ethnic and other types of conflict are an ongoing reality affecting women and men in nearly every region. Gross and systematic violations and situations that constitute serious obstacles to the full enjoyment of human rights continue to occur in different parts of the world.

In 1995, the fourth UN World Conference on Women explicitly set the issue of "Women and armed conflict" on the international agenda. It stressed that *"Governments should promote an active and visible policy of mainstreaming a gender perspective in all policies and programmes [...]. and take integrated measures to prevent and eliminate violence against women"*

Since then, the UN Security Council passed a resolution (1325) on 31 October 2000 concerning

women in conflict situations. This resolution was partly based on the Beijing Platform for Action. In the same year, the Council of Europe came forward with a documented report on gender mainstreaming and various studies conducted on women as victims of conflict. In December 2000, the European Parliament adopted the resolution: “The role of women in the peaceful solution to conflicts” (2000/2025 (INI)).

In 2002 the Netherlands presided⁵ the *Steering Committee for equality between women and men* (CDEG), which prepared a Ministerial Conference on equality between women and men (Democratisation, conflict prevention and peace building: the perspectives and the roles of women) which was held in Skopje in January 2003.

There, the European Ministers responsible for Equality Policy and Defence Policy called for a new approach to conflict prevention, conflict resolution and post-conflict peace-building, which takes into account the needs and talents of women.

The ministers:

- affirmed ‘*that armed conflict has a different impact on women and on men and that a gender-sensitive approach to the application of international humans rights law and international humanitarian law is necessary before, during and after conflict*’;
- reaffirmed ‘*the crucial role of women in the prevention and resolution of conflicts, in peace building and in post-conflict democratic processes, as well as in intercultural and inter-religious dialogue*’;
- noted, with grave concern, that ‘*in spite of the role and the recognised contribution of women to the promotion of peace and democratic security, women are still marginalised or excluded from the peace building processes during conflict as well as the democratisation processes in societies in transition from conflict, thereby hindering the development of peaceful societies*’⁶

At the 5066th (resumed) meeting of the Security Council, held on 28 October 2004, in connection with the Council’s consideration of the item entitled “Women and peace and security”, the Security Council reaffirmed its commitment to the continuing and full implementation of resolution 1325 (2000), and welcomed the increasing focus on the situation of women and girls in armed conflict since the adoption of resolution 1325 (2000) in October 2000. The Security Council also recalled the Beijing Declaration and Platform for Action (A/52/231) and the outcome document of the twenty-third Special Session of the United Nations General Assembly entitled “Women 2000: Gender Equality, Development and Peace for the Twenty-First Century (A/S-23/10/Rev.1), in particular the commitments concerning women and armed conflict.

The Security Council

- strongly condemned all violations of the human rights of women and girls in situations of armed conflict and the use of sexual exploitation, violence and abuse;
- reaffirmed the important role of women in the prevention of conflict, in promoting peace and in the reconstruction process;
- reaffirmed its commitment to integrate fully gender perspectives into the mandates of all peacekeeping missions;
- further requested the Secretary-General to mainstream a gender perspective in all aspects of post-conflict reconstruction programmes, including through the strengthening of gender theme groups in countries emerging from conflict, and to ensure that all policies and programmes in support of post-conflict constitutional, judicial and legislative reform, including truth and reconciliation and electoral processes, promote the full participation of women, gender equality and women’s human rights;

⁵ Deputy Director of the Department for the Co-ordination of Emancipation Policy, ms dr. F. van Houwelingen, Chairperson 2002 and 2003.

⁶ 5th European Ministerial Conference on Equality between Women and Men: *Democratisation, conflict prevention and peace building; the perspectives and the roles of women*. Resolution: The roles of women and men in conflict prevention, peace building and post-conflict democratic processes- a gender perspective (MEG-5 (2003) 4)

- recognized the important contribution of civil society to the implementation of resolution 1325 (2000) and encouraged Member States to continue to collaborate with civil society, in particular with local women's networks and organizations, in order to strengthen implementation.

In order to further consolidate the progress in the implementation of the resolution, the Council requested the Secretary-General to submit to the Security Council in October 2005 an action plan, with time lines, for implementing resolution 1325 (2000) across the United Nations system, with a view to strengthening commitment and accountability at the highest levels, as well as to allow for improved accountability, monitoring and reporting on progress on implementation within the United Nations system.

Women in decision making

Achieving the goal of equal participation of women and men in decision-making will provide a balance that more accurately reflects the composition of society and is needed in order to strengthen democracy and promote its proper functioning [...]. Women's equal participation in decision-making is not only a demand for simple justice of democracy but can also be seen as a necessary condition for women's interest to be taken into account. Without the active participation of women and the incorporation of women's perspective at all levels of decision-making, the goals of equality, development and peace cannot be achieved . (PfA para. 181)

During the 5th European Ministerial Conference on Equality between Women and Men (January 2003), the ministers emphasised the importance of *'the full participation of women at all levels of decision-making in local, national, regional and international institutions and mechanisms for the prevention, management, resolution of conflict, including peace negotiations, and democratisation of societies after conflict'*.

Human rights of women and girls

According to article 2 of the Universal Declaration of Human Rights "everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in this Declaration without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status". In the fifty-six years that passed, the implementation of these rights has taken a lot of struggle and efforts. It took many years until it was recognized that extra steps had to be taken to make human rights women's rights. After the Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women (1979) and the Vienna Conference on Human Rights (1993) the General Assembly of the United Nations adopted the Declaration on the Elimination of Violence against Women. It was stated there that *"alarmed that opportunities for women to achieve legal, social, political and economic equality in society are limited, inter alia, by continuing and endemic violence[...]* States should pursue by all appropriate means and without delay a policy of eliminating violence against women"

Two years later the Fourth World Conference in Beijing (1995) stressed in the Platform for Action that *"Governments should promote an active and visible policy of mainstreaming a gender perspective in all policies and programmes[...]*and take integrated measures to prevent and eliminate violence against women".

Thus governments have agreed to work on further policy development and measures to prevent and combat all different forms of violence against women and girls, regardless if this violence is committed or tolerated by the authorities or by private persons.

Trafficking in women.

During the conference 'Women in Peacekeeping and Conflict Situations', special attention was paid to "trafficking in women".

The fourth UN World Conference on Women in 1995 set the important issue of trafficking in women on the international agenda.

The final document of the Fourth UN World Conference on Women in Beijing, the Platform for Action, defines violence against women as:

"[...] Any act of gender based violence that results in, or is likely to result in physical, sexual or psychological harm or suffering to women, including the threats of such acts, coercion or arbitrary deprivation of liberty, whether occurring in public or private life. Accordingly, violence against women encompasses but is not limited to physical, sexual and psychological violence occurring in the family, within the community or perpetrated or condoned by the State, including battering, sexual abuse, dowry-related violence, marital rape, female genital mutilation and other traditional practices harmful to women, non-spousal violence, violence related to exploitation, sexual harassment and intimidation at work and in educational institutions, trafficking in women and forced prostitution, violation of women's human rights in situations of armed conflicts, in particular murder, systematic rape, sexual slavery and forced pregnancy forced sterilization and forced abortion, coercive/forced use of contraceptives, female infanticide, prenatal sex selection [...]" (PfA, par.113-116)

Violence against women constitutes a flagrant violation of women's human rights that can only be tackled through a multi-disciplinary and co-ordinated approach involving all concerned players, NGO's, social, medical, judicial, law enforcement and migration authorities. It requires both national, regional and international actions and co-operation. However, the main responsibility lies with the governments. The role of NGOs is broadly recognized as agents for change and source of support for the women involved.

Since the fourth UN World Conference on Women, efforts to prevent and to combat trafficking in women have been speeded up. The European Union and the Council of Europe have taken various initiatives in this area. During its EU presidency in 1997, the Netherlands further elaborated this approach at a EU-conference of Ministers for Emancipation Policy and Justice and Interior Policy in The Hague. The Dutch government thus provided a concrete follow-up to the implementation of the Platform for Action with regard to the prevention and combating of trafficking in women and the recommendations of an EU conference in Vienna in June 1996. In compliance with the Declaration of The Hague, the Netherlands have appointed in 2000 an independent National Rapporteur on trafficking in human beings.

In this context the Netherlands Presidency would like to underline the importance of the development of recent regional and national norms and standards to prevent and combat trafficking in human beings and monitor their implementation, such as the UN Convention on Transnational Organized Crime and its Protocols, the EU Joint Action and Council Framework Decisions, the Brussels Declaration and Resolutions to combat trafficking in human beings, in particular women and children, and the recent EU Council directive on the short term residence permit issued to victims of action to facilitate illegal immigration or trafficking in human beings who co-operate with the competent authorities as well as the drafting of a Council of Europe Convention against trafficking in human beings, in order to effectively prevent and punish this violation of these human rights.

In the context of peace missions, there is often a serious problem of trafficking in order to provide personnel of these missions with sexual services. Both at EU- and at NATO-levels measures have been taken to inform staff of the exploitation involved and to instruct them not to avail themselves of any such services by trafficked women.

During the NATO Summit this summer in Istanbul a policy on trafficking in Human Beings was passed (EAPC(C)D(2004'0029). This was followed by an implementation plan in August 2004. Training and creating awareness are key element to ensure the successful implementation of this

policy. In particular, training will provide information required to identify trafficking and will put military and civilian personnel on notice of consequences for engaging in trafficking.

The participants in the conference “Women in Conflict Situations and Peacekeeping” discussed the following subjects:

- a. women’s participation in the decision-making process;
- b. (local) women’s contribution to conflict prevention, conflict resolution and the rebuilding of post-conflict societies;
- c. effective frameworks to promote gender equality;
- d. gender-sensitive instruments used in the process of conflict prevention, conflict resolution and post-conflict rebuilding;
- d. the training of military and police personnel;
- e. gender in the preparation of missions, for example in operational commands;
- f. psychosocial trauma treatment
- g. trafficking in human beings

Main recommendations of the conference

This is a selection of the recommendations put forward by the participants of the conference to all the different parties concerned.

The recommendations do not necessarily reflect the opinion of individual experts.

Governments, non-governmental organisations, national bodies and international organisations are invited to, as appropriate:

a. women’s participation in the decision-making process;

- 1. organise broadly, at local, national, regional and international level, support for women already engaged in political or public life at all levels of society to ensure their continuing involvement in post-conflict reconstruction;
- 2. develop transparent criteria for decision-making positions and ensure that the selecting bodies have a gender-balanced composition;
- 3. ensure a balanced participation of women and men in their staff and in their field missions.

b. (local) women’s contribution to conflict prevention, conflict resolution and the rebuilding of post-conflict societies;

- 1. develop more cross-border activities and projects involving partners from neighbouring countries;
- 2. seek ways to link up with well-established human rights organisations and networks in order to make their work better known;
- 3. make efforts to intensify the co-operation with decision-makers in order for their interests, experiences, initiatives and solutions to be taken on board as a substantial contribution to their work;
- 4. strengthen and build on the work of existing women’s groups (working women’s associations, environmental groups, grass root advocacy organisations, female-dominated NGO’s etc);
- 5. ensure that peacekeeping operations do not frustrate the emancipation process of local women, by involving them in the post-conflict reconstruction processes;
- 6. gather data on the direct and indirect effects/outputs of how activities have (positively) shaped women’s position in conflict.

c. effective frameworks to promote gender equality;

1. consider a system of gender-budgeting, to give insight into how much funds are allocated to gender, and to women in armed conflict in particular;
2. present a complete overview, with regard to women in armed conflict, of what are seen as main policy goals and of the activities that are carried out in support of this;
3. consider to include a senior gender expert within the military staff component of a peace mission.

d. gender-sensitive instruments used in the process of conflict prevention, conflict resolution and post-conflict rebuilding;

1. promote an active and visible policy of mainstreaming a gender perspective in all policies and programmes so that before decisions are taken, an analysis is made of the effects on women and women, respectively;
2. develop a database of competent and gender-sensitive women and men that could participate in peace-support processes;
3. stimulate persons and organisations who have successfully implemented gender-sensitive instruments with incentives.

e. the training of (military and police) personnel with regard to peacekeeping missions;

1. collect information as to what women's and men's experiences are regarding their participation in peace missions, as input for training material;
4. take into account gender-sensitive concerns in developing training programmes for all relevant personnel on international humanitarian law and human right awareness and recommend such training for those involved in peace-keeping and humanitarian aid, with a view to preventing violence against women, in particular trafficking in women;
5. provide gender training for military and police personnel. Every such training should also include modules on the cultural-historical background of the mission areas, on the importance of International Humanitarian Law, and on the tools and instruments that peacekeepers could use to assess the needs and interest of local women and men. Training should also encompass follow-up courses during and after the operations.

f. attention for gender in the preparation and evaluation of missions;

1. develop policy and operational guidelines to engender peacekeeping around the world and stimulate cross-learning;
2. incorporate a gender paragraph in operational orders on all relevant levels;
3. pay specific attention to the intended composition of men and women on forces involved in conducting peace keeping operations;
4. to include positive experiences in contact with local women, men and organisations in the transition of command.

g. psychosocial trauma treatment;

1. promote an active and visible policy of gendermainstreaming a gender perspective in all policies and programmes related to the prevention and combating of violence against women, actively encourage, support and implement measure and programmes aimed at increasing the knowledge and understanding of the causes, consequences and mechanisms of violence against women among those responsible for implementing these policies, such as [...] medical and social workers, as well as those who deal with minority, migration and refugee issues [...];
2. provide well-funded shelters and relief support for girls and women subjected to violence, as well as medical, psychological and other counselling services [...];
3. disseminate information on the assistance available to women and families who are victims of violence.

h. trafficking in human beings;

1. raise public awareness on the violation of the human rights of women during and after conflicts, and on the increase of trafficking for the purpose of sexual and economic exploitation, due to conflicts;
2. stimulate and support civil society (such as NGO's, community organisations, educational institutions, religious organisations, media) to develop information campaigns to sensitise the social environment towards the problem of trafficking in women;
3. create a system in which the commander of the mission can report trafficking in human beings for the purpose of sexual and economic exploitation, to national or international authorities;
4. consider appointing an independent National Rapporteur on Trafficking in human beings.

Amsterdam, the Netherlands
December 10th, 2004